

Cătălin Dorian
Florescu

Născut la Timișoara în 1967, Cătălin Dorian Florescu trăiește în Elveția din 1982. A urmat studii de psihologie și psihopatologie la Zürich, specializându-se în terapia umanistă Gestalt. După absolvire a lucrat ca psiholog într-un centru de reabilitare pentru dependenții de droguri. Din 2001 este scriitor liber-profesionist. A publicat romanele *Wunderzeit* (*Vremea minunilor*, 2001; Humanitas, 2022), *Der kurze Weg nach Hause* (*Scurtul drum spre casă*, 2002), *Der blinde Masseur* (*Maseurul orb*, 2006, Humanitas, 2023), *Zaira* (2008), *Jacob beschließt zu lieben* (*Jacob se hotărăște să iubească*, 2011; Humanitas, 2022), *Der Mann, der das Glück Bringt* (*Bărbatul care aduce fericirea*, Humanitas, 2016), *Der Feuerturm* (*Turnul de foc*, 2022, în curs de traducere la Humanitas) și volumul de povestiri *Der Nabel der Welt* (*În buricul pământului*, Humanitas, 2019). Cărțile sale au fost traduse în peste zece limbi.

Cătălin Dorian
Florescu

Zaira

Roman

Traducere din limba germană
de Mariana Bărbulescu

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Cristina Jelescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Bookart Printing

Cătălin Dorian Florescu

Zaira

Copyright © 2008 by Cătălin Dorian Florescu

All rights reserved.

First published by C.H. Beck Verlag, München, 2008

© HUMANITAS, 2023, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Florescu, Cătălin Dorian

Zaira / Cătălin Dorian Florescu; trad. din lb. germană
de Mariana Bărbulescu. – București: Humanitas, 2023

ISBN 978-973-50-7847-8

I. Bărbulescu, Mariana (trad.)

821.135.1

821.112.2

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

Presari lumină-n ochii mei – e ca nisipul.
—Svenja Herrmann

Pentru lupoaică, pe șoptite

Partea întâi

ÎNCEPE
AMEȚITOAREA
CĂLĂTORIE

Capitolul 1

PRIMA CĂLĂTORIE AMEȚITOARE DIN VIAȚA MEA A fost aceea prin mama. Când m-a văzut în brațele mătușii, cleioasă și cu țeasta ascuțită, a țipat: „Da' e foc de urâtă!“ Mătușa a potolit-o, și-a pus mâinile pe capul meu și mi l-a modelat cu atenție. A nimerit-o. E meritul ei că mai târziu toți bărbații pe care i-am cunoscut au vrut numaidecât să se însoare cu mine. Poate că unele lucruri ar fi fost mai puțin complicate dacă aș fi avut capul ca un ou. Aș fi acum o fată bătrână, pe deplin împăcată. Sau neîmpăcată, dar asta n-aș recunoaște-o nicicum. N-aș fi pășit niciodată dincolo de hotarul moșiei noastre – bunica n-a făcut-o, iar mătușa numai o dată, când a studiat în Germania. Aș fi îmbătrânit alături de mătușa până la moartea ei și, după aceea, singură de tot. Bunica a murit când încă eram mică. N-aș fi șezut aici, uitându-mă la ușa aceea de peste drum, la care nu sun.

Totul s-a părăginit în orașul ăsta de când l-am părăsit. De pe casa de alături cade o țigla pe capota unei mașini – se aude ca o împușcătură. Șoferul se uită în sus, nevenindu-i să creadă, se scarpină la ceafă și înjură. De treizeci de ani n-am mai auzit pe cineva făcând-o atât de temeinic. La Washington se înjură mai puțin, acolo se zâmbeste temeinic. Dar, dacă la Washington, de pe acoperișul restaurantului Chez Odette, condus de

mine mult timp, ar fi căzut o țigla pe mașina unuia dintre avocații de la Casa Albă, ar fi arătat și acela destul de șifonat. El n-ar fi avut parte de binecuvântarea înjuratului, ca primii mei compatrioți.

Vorbele șoferului sporesc întruna, dar eu sunt fericită. Sunt acasă. Chiar și asta înseamnă acasă, ca și acele cuvinte murdare pe care bunica le izgonise mai întâi din conac, apoi de pe toată moșia noastră. Cerea să-i fie oprită trăsura în mijlocul satului și ducea muncă de lămurire cu vreun țăran de-al nostru. Îi spunea că nu e bine să zică asemenea murdării ziua-n amiaza mare, ci să le lase viselor; că, atunci când visezi, chiar și Dumnezeu mai închide câte un ochi; că n-avea nimeni nici o vină că diavolul se strecura în somn, dar că în timpul zilei și un țăran se cuvenea să încerce să fie om întreg, și nu doar jumătate. Noi șușoteam: „Iar scutură în numele celor sfinte“.

Odată, când am întrebat-o dacă Dumnezeu nu închide noaptea amândoi ochii, s-a auzit un trosnet ca și cel dinainte, când cu țigla. O dată, scurt și cu putere – o palmă zdravănă. La bunica, simțul umorului înceta acolo unde începea Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu începea peste tot, n-avea rost să pomenești de simțul umorului în cazul ei. Unii ziceau că era așa fiindcă îi fusese vândută bunicului, că n-ar mai fi râs nici odată după ce o adusese în casă.

Câțiva clienți ai cafenelei, care sunt sigură că mă găsesc ciudată fiindcă stau aici de o săptămână – cu o pălărie cu boruri largi și cu pantofi sport, cum poartă numai americancele în concediu –, s-au ridicat și se amestecă și ei. Acum înjuratul e colectiv, pe mai multe voci, ca la operă. Eu fac urechile pâlnie, fiindcă sună foarte frumos. Zgomotul urcă pe zidurile caselor și se revarsă pe străzi. Se amestecă și niște pietoni, de prin alte mașini sau din case la fel de ponosite ca și aceea care hotărâse să se descompună apar capete.

Dacă zarva asta mai crește, poate că deschide și *el* fereastra, se uită în jos și mă recunoaște. Sau vede doar o bătrână excentrică – pălăria și vârfulurile pantofilor. Apoi închide fereastra și-și

zice: „O americană bătrână, venită în concediu. Oare ce caută aici?“ Că s-ar fi putut să-l caute pe *el* – așa ceva nu i-ar trece prin minte.

Precis că arăt amuzant așa, văzută de sus: un cerc mare – asta e pălăria – și două semicercuri mici – ăștia-s pantofii. Washingtonul, Robert și fiica mea sunt departe – e bine așa. Aproape de mine sunt ușa aceea pe care am privit-o ieri și alaltăieri și în fiecare zi a săptămânii trecute, și *el*. Rareori am auzit înjurături spuse cu atâta pricepere. Și-n cazul ăsta se improvizează la fel de bine ca și în viață. Niște femei pun jos sacosele pe care și le-au umplut cu ceea ce le îngăduie portofelul subțire. Aici se trăiește subțiat, dar se trăiește. Școlarii învață înjurăturile cu sârguință, pentru mai târziu, mai lipsește să le și scrie. Toți stau în jurul mașinii și dau din cap fiindcă, în curând, o să cadă țigle pe noi, așa, din senin.

Ei îl consolează pe șofer, zicându-i că avusese noroc să se aleagă cu o îndoitură doar la mașină, nu și la cap. Îl încurajează să facă ceva împotriva *ăloră*, dar nu spun împotriva cui. E mai ceva ca la bălci, dar asta mă liniștește și îmi abate gândurile de la ceea ce nu fac de mai multe zile, chiar dacă îmi propun în fiecare dimineață.

Mă examinez zilnic în oglinda de la hotel, deși aș prefera să mă uit în altă parte, din cauza cărnii oflitate. Îmi spun: „Azi te duci și suni la ușa lui. Să deschidă și să te vadă. O să vedem după aia ce se întâmplă. Niciodată n-ai fost lașă, așa că nu începe acu“. Iau micul dejun și sunt mulțumită pentru că asta e ziua în care voi trece la fapte. Merg pe stradă, dar genunchii mi se moaie de la un pas la altul. Se fac atât de moi, că nu reușesc decât să ajung până la scaunul ăsta pe care stau până seara.

Și el tot nu se duce la fereastră, tot nu coboară ca să vadă americanca. Așa că aștept aici la infinit sau până ce-mi cade și mie o țigla în cap. Ca și cum mi-ar fi auzit gândurile – pe care El oricum le aude, fiindcă El doarme întotdeauna numai pe jumătate, cum zicea bunica –, Dumnezeu se hotărăște să pună capăt zgomotului. Altă țigla cade cu un *zdrang* puternic pe

mașină; în loc de o adâncitură, acum sunt două. Uluită, mulțimea amuțește, încât se aud vorbele unor îndrăgostiți: „Soțul meu nu știe“, „Soția mea nu vrea să știe“. Apoi cei doi se îndepărtează și în urma lor rămâne doar tăcerea.

CÂND M-AM NĂSCUT, MAMA A FOST TARE GĂLĂGIOasă. Țipa: „Fir-ar să fie, ăsta nu-i copilul meu!“ . Pentru o fiică a bunicii mele așa o blasfemie era chiar prea de tot. „Doar ai văzut de unde am scos-o“, a zis mătușa. „N-am văzut nimic, nu vreau să văd așa ceva.“ „Atunci ai simțit.“ Asta se întâmpla în 1928 și trenul tocmai intra în gara mică de provincie, învăluit în abur.

Mama a fost întotdeauna o femeie frumoasă, chiar și după ce n-a mai fost mama mea decât uneori, rămânând o femeie mai mult sau mai puțin străină, care se arăta la moșie o dată sau de două ori pe an. Era atât de mică, încât tata putea s-o poarte în palmă, povestea ea mai târziu. Era atât de subțire, încât, nu după multă vreme, a tras-o prin inelul de cununie. Tata exagera uneori. Exagerarea e o însușire a primilor mei compatrioți, ca și înjuratul. Iar când exagerează înjurând, sunt de neîntrecut.

Tata mai spunea lucrurile astea și atunci când mama nu mai era decât mică, nu și subțire. De cele mai multe ori, mama ședea lângă el și îl ținea strâns de braț ca și cum, după treizeci de ani de căsnicie, el tot ar mai fi putut să plece. Când el se împotriva și zâmbea pe sub mustață, ea îl strângea de braț sau îl pișca de șold.

— Spune, te rog, vreau să aud.

— Mama ta era atât de subțire, că ar fi putut să se strecoare prin horn ca Moș Crăciun.

— Nu asta voiam să aud, râdea ea, lovindu-l cu pumnii în spate.

Tata, un ofițer de cavalerie înalt, a cărui sabie îi ajungea mamei până sub piept, se dădea bătut:

— Mama ta era atât de subțire, încât i-a venit inelul meu de nuntă.

— Deja-i mai bine.

Am bănuiala că tata și mama chiar s-au iubit.

Dar mătușii Sofia îi fugise bărbatul. După aceea, ea n-a mai fost decât moașă pentru toți – și pentru mama. Ceea ce nu-i puțin, pentru că pot să rămână urme ca acelea de pe țeasta mea. Câteodată îmi apăs pielea capului cu degetele și mi se pare că simt locurile unde ea mi-a rotunjit capul. Când s-a întors din Germania ca tânără avocată și a rămas însărcinată cu bărbatul ei, a înflorit. Bărbatul însă o așteptase numai pentru că bunica l-a tot scuturat în numele celor sfinte.

Cu puțin înainte ca fiul ei, Zizi, să vină pe lume, nici măcar Dumnezeu n-a reușit să mai țină bărbatul pe loc. Nu l-a mai văzut nimeni niciodată. Seara, mătușa se culcase lângă el; dimineața, când se trezise, nu mai era nimeni alături de ea. De atunci n-a mai vorbit decât foarte puțin, fără să fie tristă, de fapt. Pur și simplu nu mai avea ce să spună.

Așa că nici în ziua nașterii mele mătușa n-a zis nimic când mama a chemat-o să-i strângă corsetul, fiindcă voia să arate bine în timpul călătoriei cu trenul; să arate cât de bine se putea pentru o gravidă. Mătușa s-a oprit în prag, și-a șters mâinile cu șorțul, s-a dus la mama, a apucat șnururile, și-a proptit un picior în perete, cum făcea și tata totdeauna, și a tras. Eu, care eram în mama, n-am fost întrebată dacă aveam ceva de obiectat.

Mamei nu-i păsa de noua modă pariziană, a continuat să poarte corset, chiar și cât era însărcinată. În timp ce mătușa trăgea și găfâia, găfâia și mama, comentând: „Cine ține la frumusețe trebuie să sufere. Mai strâns!“ Așa am fost prinse amândouă în șnururi, mama și cu mine. Dar eu am hotărât să mă răzbum.

Când au terminat, surorile erau epuizate – una de la tras și cealaltă de atâta strânsoare; s-au privit și nici că puteau să fie mai diferite. Mama – răsfățata tuturor bărbaților –, tânără și

proaspătă, dar mai rotundă ca de obicei, și mătușa Sofia – cu mult mai vârstnică –, vânjoasă, cu părul mereu strâns la spate, cu două cratera în loc de ochi și cu unghiile de la mâini murdare de pământ pentru flori. Doar noaptea avea părul lăsat, când se apleca deasupra mea. Atunci o mare de păr se revărsa peste mine. Mulți ani mai târziu, după ce comuniștii ne luaseră totul – boi, cai, pământ și țărani –, Zizi zicea că mătușa Sofia ar putea să tragă trăsura cu părul ei.

În sfârșit, după ce a fost bine strânsă în șnururi, mama i-a cerut surorii ei să se spele și să se îmbrace. Nu voia ca Mișa, birjarul, să rămână singur la gară după plecarea ei, zicând că o vreme el își flutura pălăria în urma trenului, dar că apoi îl chema sticla și că așa caii ar rătăci dintr-un sat într-altul și ar călca lanul în picioare, iar Mișa ar dormi senin în trăsură sau poate chiar în locul unde cădea.

Săptămâni întregi, el ar fi greu de suportat și s-ar plânge că Dumnezeu i-a pus sticla în mână, iar el a dus-o la gură. Bunica s-ar apuca iarăși să deretice: „N-a fost Dumnezeu, celălalt a fost“. Refuza să rostească numele celuiilalt.

Bunica le aștepta pe cele două surori jos, în camera de zi, mare, răcoroasă, cu mobilă italienească, tablouri și covoare persane. Acolo erau cărți scrise de Hugo, Balzac și de mulți alții. Erau cristaluri de Bohemia și un serviciu franțuzesc de porțelan pentru douăzeci de persoane, un cuțar englezesc pe care scria *Mayflower*, un ceas cu cuc fără cuc. Îi venise și lui ceasul într-o zi când mama – copil încă – a hotărât să-l elibereze. Când cucul s-a arătat la timpul potrivit, fără să știe ce-l așteaptă, mama l-a smuls de la locul lui. Nimeni nu și-a dat seama, atât de obișnuiți erau cu toții s-audă cucul anunțând ora exactă, deasupra capetelor lor.

Pe perete era agățat un Velázquez pe care bunica îl primise de la tatăl ei, după ce îi fusese vândută bunicului. „Acum vrea să-mi cumpere iubirea înapoi“, murmurase ea. N-a mulțumit niciodată pentru tablou, dar l-a pus pe perete.

Bunicul Nicolae călătorea mereu pe picior mare, când își vindea vitele și marfa prin toată Europa. Mergea întotdeauna cu trenul lui, ședea în vagonul din față, cel făcut din lemn de mahon, și își fuma trabucul. În celelalte vagoane așteptau răbdătoare animalele, erau grâmezii de grâne și se ținea vinul la răcoare. Trenul urca Alpii și cobora câmpia Padului, intra în Pădurea Neagră și ieșea apoi spre Franța. Bunicul își mângâia barba mulțumit și vitele mugeau. Mai târziu, când se-ntorcea acasă cu trenul gol, își mângâia barba cu și mai mult zel din cauza bancnotelor care-i umpleau casa de bani. Burgundia, Basel, Innsbruck, München, Ravenna, Bologna – toate treceau pe lângă fereastra lui –, munții Vosgi, Pirineii, Barcelona și, de asemenea, câmpii întregi cu grâu și animale despre care putea ușor să spună dacă făceau concurență grânelor și animalelor lui.

Din locurile unde rămânea mai multă vreme – unde erau târguri de vite și de cereale – sau de pe unde trăiau partenerii lui de afaceri, el aducea câte ceva. Dintr-una din primele lui călătorii o adusese acasă și pe bunica. Asta a fost când tatăl lui l-a luat și pe el în Catalonia – era încă tânăr pe atunci. Au străbătut Europa în lung și-n lat; încă de la Belgrad, tatăl lui a fost nevoit să umble la punga cu bani ca să-i potolească pe slujbașii imperiali. Italienii au vrut să numere animalele, așa că a fost nevoie să le descarce pe toate. Francezii le-au dat pâine și brânză de pe masa lor din vamă unde, descheiați la cămăși și pantaloni, s-au odihnit la adăpost de căldură. S-au oprit peste tot unde găseau apă și hrană pentru vite.

Au ajuns osteniți în Catalonia, peste noapte au lăsat totul în gară, sub pază, și au plecat din oraș spre casa prietenului catalan. Acolo s-au spălat, au mâncat și au dormit. A doua zi au mâncat și au dormit mai departe, aveau o jumătate de Europă în măduva oaselor. Abia a treia zi bunicul a observat că acolo era ceva interesant. Ceva pentru care merita să te trezești de-a binelea: bunica.

O vedea de fiecare dată când părăsea camera. Ajuta când la bucătărie, când în grădină, când în grajd. O catalană mărunțică, sprintenă, oacheșă, cu ochi fără astâmpăr, curioși și cu o gură ale cărei colțuri nu se mai opreau din râs. Era prea îngrijită ca să fie o fată de țaran; prea gălăgioasă și îndrăzneță ca să fie slujnică. Când s-a trezit de tot, în sfârșit, bunicul a observat și alte lucruri: gura delicată, carnoasă, umerii rotunzi, talia împlinită, gleznele subțiri. Totul era pe gustul lui.

Când s-au așezat, el și tatăl lui, să încheie târgul cu catalanul, li s-a alăturat și fata. „Fiica mea“, a zis bărbatul. „Pe ea aș vrea-o“, i-a șoptit bunicul la ureche tatălui său, care și-a venit în fire abia după o vreme. În ziua aceea n-a fost un negustor prea bun, și totuși, mai târziu, la întoarcere, își mângâia și el barba la fel de des ca întotdeauna – nu din cauza casei de bani pe jumătate goală, ci pentru că fiul lui pusese mâna pe-o pradă atât de bună. Cea care își sprijinea capul de geamul trenului promitea mult.

Catalanului îi sticliseră ochii când își socotise câștigul. Nici odată nu-l mai văzuse pe prietenul român atât de stângaci și de neatent. Atât de îngăduitor. Privirea i se plimbase întruna de la el la fiica lui. Seara a aflat și care era cauza.

— Fiul meu ar dori să se însoare cu fiica ta, a anunțat străbunicul meu, când au ajuns la coniac.

— E singurul meu copil. Nu se poate.

— Primești de la mine câți bani vrei.

— Are numai cincisprezece ani.

— N-am nimic împotriva.

— Nu știe nimic despre cum merg lucrurile pe lumea asta.

— E vremea să învețe câte ceva.

— Mi-e dragă.

— Pune-o pe cântar. Îți dau greutatea ei în aur.

Cina s-a desfășurat în tăcere, catalanul îi cerceta pe rând pe cei doi români. Bunicul a auzit pași în camera de alături până noaptea târziu. A doua zi s-a făcut cântărirea.